ARREST VAN HET HOF (Tweede kamer)
29 januari 1985 *

In zaak 228/83,

F., voormalig ambtenaar van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd en bijgestaan door G. Vandersanden en L. Defalque, advocaten te Brussel, alsmede door L. Felli, advocaat te Parijs, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij J. Biver, advocaat aldaar, Rue Goethe 2,

verzoeker,

tegen

Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door H. van Lier, lid van de juridische dienst van de Commissie, als gemachtigde, bijgestaan door R. Andersen, advocaat te Brussel, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij M. Beschel, lid van de juridische dienst van de Commissie, Bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

verweerster,

betreffende,

primair

— nietigverklaring van het besluit van de Commissie van 11 juli 1983 houdende afwijzing van de klacht van verzoeker tegen het besluit van 7 april 1983 van het lid van de Commissie belast met personeelszaken, waarbij verzoeker bij wege van tuchtmaatregel is ontslagen;

— voor zoveel nodig, nietigverklaring van het advies van de tuchtraad van 8 maart 1983;

subsidiair

— toekenning van een schadevergoeding overeenkomend met drie jaar salaris, inclusief alle vergoedingen en toelagen die aan verzoekers positie verbonden zijn,

* Procestaal Frans.

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

samengesteld als volgt: O. Due, kamerpresident, P. Pescatore en K. Bahlmann, rechters,

advocaat-generaal: G. F. Mancini
griffier: H. A. Rühl, hoofdadministrateur

*

het navolgende

ARREST

(omissis)

In rechte

1 Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 6 oktober 1983, heeft F., voormalig ambtenaar van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, beroep ingesteld strekkende, primair, tot nietigverklaring van het na een tuchtprocedure tegen verzoeker genomen besluit van de Commissie van 7 april 1983, waarbij verzoeker bij wege van tuchtmaatregel is ontslagen, alsmede, voor zover nodig, nietigverklaring van het advies van de tuchtraad van 8 maart 1983. Subsidiair vordert verzoeker in wezen vergoeding van de morele en materiële schade die hij ten gevolge van door de Commissie begane fouten heeft geleden, door hem geraamd op een bedrag overeenkomend met drie jaar salaris.

De voorgeschiedenis

2 Verzoeker trad in mei 1975 als tijdelijk functionaris in dienst van de Commissie. Per 1 april 1980 werd hij aangesteld als ambtenaar in vaste dienst in de rang A 5.

* gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 13 december 1984,

3 In het kader van een programma betreffende de uitwisseling van ambtenaren, bedoeld om de samenwerking tussen de nationale ambtelijke instanties en de diensten van de Commissie te bevorderen, werd verzoeker per 1 juli 1982 voor twee jaar gedetacheerd bij het Franse Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking. Verzoeker vestigde zich daarop met zijn gezin te Parijs.

4 Aan het begin van die periode stelde verzoeker, die afkomstig is uit Corsica, zich kandidaat voor de verkiezingen van de nieuwe Assemblee van Corsica. Hiertoe verkreeg hij een verkiezingsverlof van het Franse Ministerie, doch hij liet na de Commissie van zijn kandidatuur in kennis te stellen, zoals is voorgeschreven in artikel 15 Ambtenarenstatuut. Bij de bekendmaking van de resultaten op 8 augustus 1982 bleek dat verzoeker tot lid van de Assemblee was verkozen, en hij stelde de Franse minister daarvan in kennis. Eerst bij brief van 8 september 1982 deelde hij dit echter mee aan de Commissie en verzocht hij toestemming om zijn mandaat te mogen uitoefenen.

5 De Commissie had inmiddels reeds vernomen dat verzoeker gekozen was, en de directeur-generaal Personeelszaken en Algemeen Beheer, de heer Morel, had zijn diensten opdracht gegeven om een onderzoek in te stellen naar de verschillende problemen waartoe verzoekers kandidatuur en verkiezing aanleiding gaven. Bij geruchte vernomen hebbende van het voornemen om zijn detachering te beëindigen, verzocht verzoeker de heer Morel om een onderhoud.

De aan verzoeker verweten feiten

6 Op 6 oktober 1982 ontving de heer Morel verzoeker in zijn bureau in aanwezigheid van zijn assistent, de heer Petit-Laurent. Wat er gedurende deze bijeenkomst is voorgevallen, wordt in het advies van de tuchtraad van 8 maart 1983 samengevat als volgt:

„Doel van het onderhoud was de administratieve gevolgen te bespreken van verzoekers verkiezing in de Assemblee van Corsica. Het ging om de volgende punten:

— inachtneming van artikel 15, eerste alinea, van het Statuut door [verzoeker] bij zijn verkiezing in de Assemblee van Corsica;

— de verenigbaarheid van de uitoefening van zijn verkiezingsmandaat met de uitoefening van zijn functie bij de Commissie in het licht van artikel 15, tweede alinea, van het Statuut;

— de verenigbaarheid van de uit dit verkiezingsmandaat voortvloeiende nieuwe situatie met de uitoefening van zijn functie in Frankrijk in het kader van het uitwisselingsprogramma.

Hoewel de argumenten ten dele sterk controvers waren, verliep het gesprek in het algemeen kalm en in alle objectiviteit. Eerst tegen het einde ontstond er een verhitte situatie, toen bleek dat er geen toenadering tussen de standpunten mogelijk was, en na het antwoord van de heer Morel aan [verzoeker], toen deze te kennen had gegeven dat hij voornemens was zijn zaak aan het Hof van Justitie voor te leggen.

[Verzoeker] vloog plotseling op de heer Morel af, sloeg hem met de vuist in het gezicht en greep hem bij de voorzijde van zijn overhemd, zodat dit scheurde. Door de klap viel de heer Morel van zijn stoel. Hij verwondde zich aan zijn hand toen hij probeerde zich vast te houden aan de rand van de lage glazen tafel waaromheen de drie gesprekspartners gezeten waren.

De heer Morel heeft voorts verklaard, dat [verzoeker] hem een groot aantal keren had geschopt terwijl hij op de grond lag, en dat hij, ter bescherming van zijn onderlichaam zijn been had opgetild; dat later gekneusd bleek te zijn. [Verzoeker] heeft verklaard, dat hij zich dat niet herinnerde. De heer Petit-Laurent heeft verklaard, dat hij het niet had gezien, omdat hij probeerde [verzoeker] vast te houden.

De heren Morel en Petit-Laurent hebben voorts verklaard, dat [verzoeker], toen de heer Morel op de grond lag, een asbak van het tafeltje had gegrepen om dit naar de heer Morel te gooien, en dat slechts door het snelle ingrijpen van de heer Petit-Laurent, die [verzoeker] van achteren vastgreep om hem in toom te houden, het projectiel zodanig van richting veranderde, dat het de heer Morel enkel aan het oor raakte. De heer Morel heeft verklaard, dat verwonding aan zijn oor hieraan te wijten is. [Verzoeker] betwist categorisch dat hij met de asbak heeft gegooid. Volgens hem is die waarschijnlijk van de tafel gevallen."

7 Voor het Hof heeft verzoeker hieraan toegevoegd, dat de heer Morel hem gedurende het onderhoud zijn onherroepelijk besluit had medegedeeld om de detachering te beëindigen, waarbij hij de indruk had gewekt dat het kabinet van de Franse minister van Ontwikkelingssamenwerking daarmee had ingestemd. Aanvankelijk zou verzoeker zijn kalmte hebben bewaard; hij zou er onder meer op hebben gewezen, dat de beëindiging van zijn detachering vóór afloop van de overeengekomen periode van twee jaar, hem en zijn gezin in een moeilijke situatie zou brengen, wegens de verplichtingen die hij in verband met zijn tewerkstelling in Parijs voor zichzelf en zijn gezin was aangegaan, en tenslotte, dat de uitoefening van het mandaat van lid van de Assemblee van Corsica niet betekende dat hij gedurende langere perioden afwezig zou zijn en dat hij bereid was daarvoor vakantiedagen

op te nemen. De heer Morel had echter vastgehouden aan zijn vaste voornemen de detachering te beëindigen. Wanhopig en bemerkende dat geen van zijn argumenten de heer Morel tot een ander standpunt kon brengen, was hij opgestaan en had hij gezegd dat hij zich gedwongen zag de zaak voor het Hof te brengen. Daarop zou de heer Morel in lachen zijn uitgebarsten. Volgens verzoeker had dit opeens een diep gevoel van onzekerheid en angst bij hem opgeroepen, waardoor zijn frustratiedrempel werd overschreden.

8 De Commissie heeft voor het Hof beklemtoond, dat de heer Morel tijdens het onderhoud met verzoeker enkel als zijn persoonlijk gevoelen te kennen heeft gegeven, dat voortzetting van zijn detachering bij de Franse autoriteiten in strijd zou zijn met de geest en de bedoeling van het uitwisselingsprogramma. Toen verzoeker had uiteengezet, welke materiële moeilijkheden en gezinsproblemen zijn terugkeer naar Brussel met stelligheid zou veroorzaken, zou de heer Morel hebben verklaard, dat hij bereid was hem een bepaalde termijn te gunnen om daarvoor een oplossing te vinden. Bovendien zou de heer Morel verzoeker om nadere inlichtingen hebben gevraagd over de omvang van zijn werkzaamheden als lid van de Assemblee van Corsica. De Commissie heeft er de aandacht op gevestigd dat de heer Morel ontkent in lachen te zijn uitgebarsten.

9 Terstond na deze gebeurtenissen is verzoeker psychiatrisch onderzocht. Een deskundigenrapport van twee psychiaters, gedateerd 27 oktober 1982, komt onder meer tot de conclusie, dat verzoeker op het tijdstip van de bovenbeschreven feiten in de zin der wet aansprakelijk moest worden geacht, doch dat rekening moest worden gehouden met zijn neurotische persoonlijkheid, onder meer gekenmerkt door een verlaging van de frustratiedrempel, en met zijn mediterraan temperament."

De tuchtprocedure

10 Bij besluit van 20 oktober 1982 van het lid der Commissie belast met personeelszaken, de heer Burke, werd verzoeker uit zijn functie geschorst met behoud van salaris; vervolgens werd de tuchtprocedure ingeleid, bedoeld in bijlage IX bij het Ambtenarenstatuut.

11 Voor de samenstelling van de tuchtraad waren in verband met wrakingen drie lotingen noodzakelijk. Verder werd de procedure vertraagd door de aanvankelijke weigering van de Commissie om een ontwerp-antwoord op verzoekers brief van

8 september 1982 en een daarop betrekking hebbende nota van de juridische dienst aan de tuchtraad over te leggen, en doordat verzoeker naar aanleiding van deze weigering zijn medewerking aan de werkzaamheden van de tuchtraad van 31 januari tot 7 februari 1983 had onderbroken. Tenslotte omvatte de lijst van door de tuchtraad opgeroepen getuigen 14 namen; deze personen zijn in de loop van drie zittingen gehoord.

12 Na over de zaak te hebben beraadslaagd, bracht de tuchtraad op 8 maart 1983 een zeer omvangrijk advies uit, waarin werd aanbevolen op verzoeker de tuchtmaatregel van terugzetting in rang toe te passen, en in welks conclusie onder meer het volgende werd verklaard:

„Een gedraging als hier beschreven verdient een zeer strenge beoordeling, temeer omdat zij de gedraging is van een ambtenaar met de rang van hoofdadministrateur.... Een ambtenaar die zich zo gedraagt... dient derhalve de zwaarste sanctie te ondergaan.

Het onderzoek van de feiten evenwel... brengt de tuchtraad tot het oordeel, dat er verzachtende omstandigheden waren. Deze vloeien voort

— enerzijds uit het neurotisch karakter van verzoeker, gekenmerkt door een verlaagde frustratiedrempel;

— en anderzijds uit het gevoel van onzekerheid en angst, beantwoordend aan een hoog frustratieniveau, dat bij [verzoeker] is ontstaan door de ernst van de eventuele gevolgen van de mogelijkerwijs te zijnen aanzien te nemen besluiten, door de omstandigheden waaronder het gesprek heeft plaatsgehad en door het verloop ervan;

— tenslotte, het kennelijk ontbreken van voorbedachte rade."

13 Op 7 april 1983 besloot de heer Burke, in zijn hoedanigheid van tot aanstelling bevoegd gezag, na verzoeker en zijn raadslieden te hebben gehoord, tot het ontslag van verzoeker, zonder verlaging of intrekking van zijn pensioenrechten. Dit besluit, in werking getreden op 1 mei 1983, is gemotiveerd als volgt:

„— overwegende dat is komen vast te staan dat [verzoeker], aan het einde van een onderhoud met de heer J.-C. Morel, directeur-generaal Personeelszaken en algemeen beheer, op 6 oktober 1982, geweld heeft gepleegd tegen de directeur-generaal en hem verwondingen heeft toegebracht;

— overwegende dat een dergelijke gedraging zo ernstig is, dat zij een bijzonder strenge beoordeling verdient, temeer omdat zij de gedraging is van een ambtenaar met de rang van hoofdadministrateur;

— overwegende dat uit de in het dossier van de tuchtraad opgenomen briefwisseling (inzonderheid de ontwerp-nota, van eind september 1982, opgesteld door de diensten van het directoraat-generaal Personeelszaken en algemeen beheer, en de nota van de juridische dienst van 30 september 1982) blijkt, dat op het tijdstip waarop het onderhoud van 6 oktober 1982 in het bureau van de directeur-generaal Personeelszaken en algemeen beheer plaatsvond, nog geen besluit omtrent [verzoekers] administratieve positie was genomen; dat overigens tot op heden geen besluit terzake is genomen en [verzoeker] dus nog steeds ter beschikking staat van het Franse Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking;

— overwegende dat het gesprek ten doel had, de administratieve gevolgen van verzoekers verkiezing in de Assemblee van Corsica te onderzoeken, en duidelijkheid te brengen in de situatie met het oog op de eventueel te nemen administratieve maatregelen;

— overwegende dat, welke ook verzoekers indrukken mogen zijn geweest tijdens dit onderhoud met de directeur-generaal Personeelszaken en algemeen beheer en welk subjectief gevoel van frustratie hij ook mag hebben ondervonden, zulks niet wegneemt dat een ambtenaar gedurende zijn loopbaan voor wijzigingen van zijn administratieve positie kan komen te staan, en dat, hoe dan ook, het Statuut en de administratieve regelingen ruime beroepsmogelijkheden op de verschillende niveaus voorzien;

— overwegende dat artikel 86, lid 1, van het Statuut als voorwaarde voor de toepassing van tuchtmaatregelen stelt, dat de niet-nakoming van de beroepsverplichtingen opzettelijk of uit nalatigheid is geschied;

— overwegende dat een ambtenaar tuchtrechtelijk slechts niet aansprakelijk voor zijn handelingen is in geval van een zo ernstige geestesziekte, dat opzet bij het tuchtrechtelijk vergrijp in mindere mate aanwezig is;

— overwegende dat dit, blijkens het op 27 oktober 1982 over [verzoeker] uitgebrachte medisch deskundigenrapport, bij hem niet het geval was en dat hij welbewust heeft gehandeld;

— overwegende dat, gelet op het voorgaande, de door de tuchtraad naar voren gebrachte omstandigheden niet het verzachtende karakter hebben dat de tuchtraad eraan toekent, en niet kunnen afdoen aan de ernst van [verzoekers] gedraging of aan zijn verantwoordelijkheid voor zijn optreden;

— overwegende dat onder deze omstandigheden de door de tuchtraad aanbevolen sanctie niet in overeenstemming is met de gepleegde niet-nakoming."

Het beroep

14 Nadat verzoekers klacht op 11 juli 1983 was verworpen, heeft hij het onderhavige beroep ingesteld. Tot staving van zijn primaire vordering tot nietigverklaring voert hij een reeks middelen aan, die kunnen worden samengevat als volgt:

— schending van wezenlijke vormvoorschriften, inzonderheid betreffende het contradictoire karakter van de tuchtprocedure en de rechten van de verdediging;

— verkeerde beoordeling van feiten, inzonderheid doordat het tot aanstelling bevoegd gezag in zijn besluit van 7 april 1983 heeft overwogen dat verzoeker geen verzachtende omstandigheden kon doen gelden;

— verkeerde toepassing van het recht, inzonderheid doordat het tot aanstelling bevoegd gezag een sanctie heeft opgelegd die niet evenredig is aan de verweten feiten;

— onjuiste, onvolledige en onvoldoende motivering van het besluit van het tot aanstelling bevoegd gezag.

Wat tenslotte de subsidiaire vordering tot toekenning van schadevergoeding betreft, stelt verzoeker dat de door het tot aanstelling bevoegd gezag gemaakte fouten hem zowel morele als materiële schade hebben veroorzaakt.

De vordering tot nietigverklaring van het advies van de tuchtraad

15 De Commissie werpt een exceptie van niet-ontvankelijkheid op tegen de vordering tot nietigverklaring, voor zover deze betrekking heeft op het advies van de tuchtraad van 8 maart 1983. Zij meent dat dit advies slechts een onverbindende voorbereidende handeling is, waartegen niet rechtstreeks kan worden opgekomen. Het beroep zou dus enkel tegen het eigenlijke tuchtbesluit kunnen worden gericht; ter bestrijding hiervan zou verzoeker zich ook kunnen beroepen op de eventuele onregelmatigheden die het advies alsook daaraan voorafgaande maatregelen aankleven.

16 Dit betoog miskent de aard en de structuur van de tuchtregeling, zoals deze in titel VI van het Statuut en inzonderheid in bijlage IX is ingericht. Blijkens deze bepalingen heeft de tuchtraad, als orgaan van instructie, tot taak, op verzoek van het tot aanstelling bevoegd gezag een onderzoek in te stellen ter vaststelling van de tuchtrechtelijke vergrijpen van de omstandigheden die van belang zijn voor het bepalen van de op te leggen sanctie. Hoewel de tuchtraad een raadgevend orgaan is, dient hij zijn onderzoek in volkomen onafhankelijkheid te verrichten, volgens een bijzondere, afzonderlijke procedure op tegenspraak, die de fundamentele beginselen inzake de rechten van de verdediging dient te eerbiedigen. Het ware in strijd met deze kenmerken om verzoeker de mogelijkheid te ontzeggen de voor de tuchtraad gevoerde procedure afzonderlijk aan te vechten en, in voorkomend geval, nietigverklaring van zijn advies te verkrijgen, hetgeen als gevolg zou hebben dat de tuchtprocedure vanaf het begin moet worden herhaald.

17 Hieruit volgt, dat de door de Commissie opgeworpen exceptie van niet-ontvankelijkheid moet worden verworpen en dat eerst moet worden ingegaan op verzoekers grieven tegen de procedure voor de tuchtraad.

18 Dienaangaande betoogt verzoeker, dat de verslagen van de getuigenverhoren en van de zittingen van de tuchtraad hem met aanzienlijke vertraging zijn toegezonden. Eerstbedoelde verslagen zouden eerst aan verzoeker zijn toegezonden nadat de tuchtraad zijn advies had uitgebracht, en twee verslagen zouden hem zelfs pas hebben bereikt na het besluit van het tot aanstelling bevoegd gezag van 7 april 1983. De verslagen van de zittingen van de tuchtraad zouden eerst na de afsluiting van de tuchtprocedure aan verzoeker zijn gezonden.

19 Onder deze omstandigheden zouden verzoeker en zijn raadslieden hun verweer niet tijdig hebben kunnen voorbereiden, zodat de tuchtraad zijn advies op basis van een onvolledig dossier had uitgebracht. Omdat zij de zittingsverslagen niet

hadden ontvangen, zouden verzoeker en zijn raadslieden op het tijdstip waarop zij door het tot aanstelling bevoegd gezag werden gehoord, niet hebben geweten dat de leden van de tuchtraad verdeeld waren over de vraag, welke sanctie moest worden aanbevolen, te weten plaatsing in een lagere salaristrap dan wel terugzetting in rang. Deze inlichting zou van essentieel belang zijn geweest voor het verweer.

20 Verzoeker komt tot de slotsom, dat bij de procedure voor de tuchtraad de artikelen 2, 7, 8 en 9 van bijlage IX bij het Statuut zijn geschonden en dat het contradictoire karakter van de tuchtprocedure en de rechten van de verdediging zijn miskend.

21 De Commissie betwist iedere schending van het tegenspraakbeginsel of van de rechten van de verdediging. Verzoeker en zijn raadslieden zouden alle getuigenverhoren hebben kunnen bijwonen en te allen tijde de mogelijkheid hebben gehad de getuigen vragen te stellen en hun eigen zienswijze ten overstaan van de leden van de tuchtraad kenbaar te maken. Van het getuigenverhoor op 31 januari 1983, waarbij hij had geweigerd aanwezig te zijn of zich te doen vertegenwoordigen, zouden verzoeker en zijn raadslieden in februari 1983 de registratie op magneetband hebben beluisterd. Zij zouden dus tijdig over alle informaties hebben beschikt om hun verweer voor de tuchtraad voor te bereiden.

22 Verder zouden alle bijlagen bij de zittingsverslagen van de tuchtraad, hoofdzakelijk bestaande uit de verslagen van de getuigenverhoren, aan verzoeker zijn toegezonden, evenals trouwens de andere stukken van het dossier; de spreiding in de tijd van de verzending van deze verslagen zou zijn toe te schrijven aan het vele werk dat de opstelling ervan meebracht, en aan de tijd die nodig was om ze door de getuigen te doen ondertekenen. Alleen de verslagen van de zittingen van de tuchtraad waren niet aan verzoeker en zijn raadslieden meegedeeld, omdat deze steeds als interne stukken waren beschouwd.

23 Met betrekking tot deze argumenten moet worden opgemerkt, dat het contradictoire karakter van een procedure zoals die voor de tuchtraad, alsook de rechten van de verdediging in een dergelijke procedure vereisen, dat verzoeker en zijn raadslieden kennis konden nemen van alle feitelijke gegevens waarop het besluit is gebaseerd, en zulks tijdig genoeg om hun opmerkingen te kunnen maken.

24 Met betrekking tot de documenten waarvan verzoeker stelt dat zij te laat zijn meegedeeld, bepaalt het Statuut enkel dat zij moeten worden opgesteld, doch het regelt niets omtrent de mededeling ervan aan partijen. Of verzoeker er recht op heeft, deze stukken te ontvangen, zal dus van hun inhoud afhangen.

25 De Commissie maakt hier terecht onderscheid tussen de zittingsverslagen, die niet meer bevatten dan een korte samenvatting van de beraadslagingen van de tuchtraad en bijgevolg van zuiver interne aard zijn, en de verslagen van de getuigenverhoren, die de getuigen door hun ondertekening moeten goedkeuren en die dus een duidelijk belang voor partijen hebben.

26 Hieruit blijkt dat verzoeker recht had op mededeling van laatstgenoemde documenten. Om de voorbereiding van het verweer te vergemakkelijken, dient deze mededeling tijdig te geschieden, dat wil zeggen vóór de afsluiting van de procedure voor de tuchtraad.

27 Opmerking verdient echter, dat de verslagen uitsluitend betrekking hebben op getuigenverhoren waarbij verzoeker en zijn raadslieden aanwezig zijn geweest of waarvan zij een opname hebben beluisterd. Voorts is bij de debatten voor het Hof gebleken, dat de door de omvang van het onderzoek veroorzaakte vertraging bij de opstelling en mededeling van deze documenten verzoeker geenszins de gelegenheid heeft ontnomen de nodige opmerkingen gedurende de tuchtprocedure te maken. Desgevraagd door het Hof, kon verzoeker slechts één inlichting noemen waarover hij niet tijdig had beschikt, namelijk het feit dat de meningen binnen de tuchtraad verdeeld waren. Deze informatie, die te vinden is in een van de stukken die, zoals gezegd, een zuiver intern karakter hebben, is van geen enkel belang voor zover het om de vaststelling van de feiten gaat.

28 Hieruit volgt, dat de late toezending van bepaalde documenten waarop verzoeker op zich beschouwd recht had, in casu geen afbreuk heeft gedaan aan het contradictoire karakter van de procedure voor de tuchtraad of aan de rechten van de verdediging. Het middel ontleend aan de late mededeling daarvan, moet derhalve worden verworpen.

29 Verzoeker stelt voorts, dat het advies van de tuchtraad niet is vastgesteld binnen de in artikel 7, eerste alinea, van bijlage IX bij het Statuut bedoelde termijn, te weten binnen drie maanden na de dag waarop de zaak bij de tuchtraad aanhangig is gemaakt. Verzoeker ziet hierin een schending van fundamentele procesrechtelijke beginselen.

30 Dit middel is kennelijk ongegrond. In zijn arrest van 4 februari 1970 (zaak 13/69, Van Eick, Jurispr. 1970, blz. 3) oordeelde het Hof, dat de termijn van een maand na de doorzending van het advies van de tuchtraad, binnen dewelke het tot aanstelling bevoegd gezag volgens artikel 7, derde alinea, van bijlage IX bij het Statuut zijn definitief besluit moet nemen, niet als een peremptoire termijn is te beschouwen welks overschrijding de nietigheid van de daarna verrichte handelingen ten gevolge heeft, doch als een regel van behoorlijk bestuur, dat, indien zij niet in acht wordt genomen, ertoe kan leiden dat de instelling aansprakelijk wordt voor de daardoor aan de betrokkenen eventueel veroorzaakte schade. Deze kwalificatie geldt ook voor de in de eerste alinea van artikel 7 gestelde termijn. Zoals de onderhavige zaak aantoont, kan het zijn dat de tuchtraad meer tijd nodig heeft om een volledig onderzoek in te stellen, dat de betrokkene alle door het Statuut verlangde waarborgen biedt. In casu heeft verzoeker niets weten aan te voeren op grond waarvan men de tuchtraad op dit punt verwijten zou kunnen maken.

31 Mitsdien moet de vordering tot nietigverklaring worden verworpen, voor zover zij tegen het advies van de tuchtraad is gericht.

De vordering tot nietigverklaring van het besluit van het tot aanstelling bevoegd gezag

32 Volgens verzoeker is het besluit van het tot aanstelling bevoegd gezag van 7 april 1983 ongeldig wegens verkeerde beoordeling van de feiten, in zoverre daarin wordt geconstateerd dat hem geen verzachtende omstandigheden ten goede kunnen worden gehouden en dat op het tijdstip van het onderhoud van 6 oktober 1982 nog geen enkel besluit omtrent zijn administratieve positie was genomen. Voorts zou het besluit ongeldig zijn wegens verkeerde toepassing van het recht, in zoverre een sanctie wordt opgelegd die onevenredig is aan de verweten feiten en geen rekening wordt gehouden met het ontbreken van opzet bij verzoeker. De motivering van het besluit tenslotte zou onjuist, onvolledig en onvoldoende zijn, met name in zoverre het besluit afwijkt van het advies van de tuchtraad.

33 De Commissie beklemtoont dat het besluit van het tot aanstelling bevoegd gezag is genomen met kennis van alle feiten op grond waarvan tegen verzoeker een tuchtprocedure is ingeleid, van de omstandigheden waaronder deze feiten zijn begaan, van alle psychologische en andere gegevens die de betrokkene als verweer kon aanvoeren, en van het met redenen omkleed advies van de tuchtraad. Zij houdt staande, dat het tot aanstelling bevoegd gezag op het tijdstip van de aan verzoeker verweten feiten nog geen besluit omtrent diens administratieve positie had genomen, doch zij betwist niet dat de heer Morel tijdens zijn onderhoud met verzoeker

als zijn persoonlijk gevoelen heeft meegedeeld, dat verzoekers verkiezing als lid van de Assemblee van Corsica onverenigbaar was met zijn detachering bij de Franse overheid en dat de verenigbaarheid van deze verkiezing met de voortzetting van verzoekers dienstverband onderzocht diende te worden. Tenslotte verklaart de Commissie het ervoor te houden, dat het ontslag evenredig is aan de ten laste van verzoeker vastgestelde feiten en ten volle wordt geschraagd door de in het besluit vervatte redengeving.

34 Gelijk het Hof eerder overwoog — onder meer in zijn arrest van 30 mei 1973 (zaak 46/72, De Greef, Jurispr. 1973, blz. 543) —, staat, nu de ten laste van verzoeker aangenomen feiten zijn komen vast te staan, de keuze van een passende strafmaatregel aan het tot aanstelling bevoegd gezag. Het Hof mag zijn beoordeling niet voor die van dit orgaan in de plaats stellen, tenzij er sprake zou zijn van een kennelijke fout of van détournement de pouvoir.

35 Wil het Hof deze controle, hoe beperkt ook, kunnen verrichten, dan dienen in de overwegingen van het besluit de concrete feiten welke ten laste van de ambtenaar zijn vastgesteld, alsook de overwegingen welke het tot aanstelling bevoegd gezag tot de keuze van de sanctie hebben gebracht, nauwkeurig te zijn omschreven. Wanneer — zoals in casu — de door het tot aanstelling bevoegd gezag opgelegde sanctie zwaarder is dan die welke in het advies van de tuchtraad is voorgesteld, moet de motivering ook de redenen voor deze verzwaring vermelden.

36 Allereerst moet dus worden onderzocht of verzoekers grieven tegen de redengeving van het bestreden besluit gegrond zijn.

37 Wat de aan verzoeker verweten feiten betreft, wordt in de eerste overweging van het besluit enkel gezegd, dat verzoeker een „geweld heeft gepleegd" tegen de heer Morel „en hem verwondingen heeft toegebracht". Uit deze beknopte formulering valt niet af te leiden of het besluit uitsluitend op de verklaring van verzoeker berust, dan wel of, en zo ja in hoeverre, het tot aanstelling bevoegd gezag zich ook heeft gebaseerd op het getuigenis van de heer Morel en zijn assistent, die grotendeels door verzoeker worden betwist.

38 In de derde overweging constateert het tot aanstelling bevoegd gezag, dat op het tijdstip van het onderhoud van 6 oktober 1982 nog geen besluit omtrent verzoekers administratieve positie was genomen. Deze vaststelling is niet van beslissend

belang voor de keuze van de passende sanctie, aangezien bij de beoordeling van verzoekers gedraging rekening moet worden gehouden met de indruk die de heer Morel tijdens het onderhoud bij hem had gewekt.

39 Afgezien van deze overweging, bevat de redengeving, van de tweede tot de achtste overweging, slechts een beknopte herhaling van de gegevens die al in het advies van de tuchtraad staan. In feite is het dus louter een verwijzing naar een gedeelte van de gedachtengang van de tuchtraad, wanneer het tot aanstelling bevoegd gezag in de negende en tiende overweging van zijn besluit verklaart, dat „gelet op het voorgaande, de door de tuchtraad naar voren gebrachte omstandigheden niet het verzachtende karakter hebben dat de tuchtraad eraan toekent, en niet kunnen afdoen aan de ernst van verzoekers gedraging of aan zijn verantwoordelijkheid voor zijn optreden", en dat „onder deze omstandigheden de door de tuchtraad aanbevolen sanctie niet in overeenstemming is met de gepleegde niet-nakoming".

40 Mitsdien moet worden vastgesteld, dat het Hof aan de hand van de redengeving van het bestreden besluit niet de juistheid kan verifiëren van de feiten waarop het besluit is gebaseerd, noch, inzonderheid, de redenen kan toetsen waarom het tot aanstelling bevoegd gezag gekozen heeft voor een zwaardere sanctie dan de tuchtraad had voorgesteld.

41 Onder deze omstandigheden dient, zonder dat moet worden ingegaan op de andere tegen dit besluit aangevoerde middelen, het besluit van de Commissie van 7 april 1983, waarbij verzoeker bij wege van tuchtmaatregel is ontslagen, te worden nietigverklaard. Na deze nietigverklaring zal de Commissie een nieuw, behoorlijk gemotiveerd besluit hebben te nemen ter afsluiting van de tegen verzoeker gevoerde tuchtprocedure.

Kosten

42 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen. Aangezien de Commissie in het ongelijk is gesteld, dient zij in de kosten te worden verwezen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

rechtdoende:

1) Verwerpt het beroep voor zover gericht tegen het advies van de tuchtraad van 8 maart 1983.

2) Verklaart nietig het besluit van de Commissie van 7 april 1983, waarbij verzoeker bij wege van tuchtmaatregel is ontslagen.

3) Verwijst de zaak terug naar de Commissie om deze in staat te stellen een behoorlijk gemotiveerd besluit te nemen ter afsluiting van de tegen verzoeker gevoerde tuchtprocedure.

4) Verwijst de Commissie in de kosten van het geding.

Due Pescatore Bahlmann

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 29 januari 1985.

De griffier
P. Heim

De president van de Tweede kamer
O. Due